

WYROK Z DNIA 1 WRZEŚNIA 2004 R.

SDI 39/04

Przewodniczący: sędzia SN Wiesław Kozielowicz.

*Sędziowie SN: Halina Gordon-Krakowska, Wiesław Błuś
(sprawozdawca).*

Sąd Najwyższy – Izba Karna z udziałem Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego oraz protokolanta w sprawie radcy prawnego wobec którego umorzono postępowanie po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 września 2004 r. kasacji, wniesionej przez pokrzywdzonego od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych z dnia 25 lipca 2003 r., sygn. akt (...) zmieniającego orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2002 r., sygn. akt (...)

1. u c h y l i ł zaskarżone o r z e c z e n i e Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Krajowej Izby Radców Prawnych i zmienione nim orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych oraz na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. dotychczasowe postępowanie w sprawie umorzył,
2. sprawę przekazał Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w celu rozpoznania odwołania pokrzywdzonego od postanowienia Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych z dnia 24 kwietnia 2001 r.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 19 lutego 2001 r. do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych wpłynęła skarga Wiesława N. na działanie radcy prawnego.

Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2001 r. Rzecznik Dyscyplinarny odmówił wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, uznając że radca prawny swoim postępowaniem nie naruszył przepisów art.64 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 ze zm.).

Orzeczenie to zaskarżył pokrzywdzony i podnosząc wadliwość procedowania organu pierwszej instancji wniósł o „przeprowadzenie prawidłowego i wnikliwego postępowania wyjaśniającego, a ewentualnie potem dyscyplinarnego”.

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych rozpoznając odwołanie przeprowadził dowody z przesłuchania radcy prawnego, pokrzywdzonego, świadka oraz dopuścił dowody z dokumentów. Sąd ten w dniu 22 listopada 2002 r. wydał orzeczenie, w którym „po rozpoznaniu w dniach 24 października 2001 r., 21 listopada 2001 r. i 22 listopada 2002 r. sprawy z wniosku Wiesława N. przeciwko radcy prawnemu o naruszenie zasad etyki zawodowej” wymierzył radcy prawnemu karę dyscyplinarną w postaci upomnienia.

Odwołanie od tego orzeczenia wniósł radca prawny i podnosząc, że nie dopuścił się czynu za jaki został ukarany wniósł o uchylenie orzeczenia sądu pierwszej instancji i oddalenie skargi.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzeczeniem z dnia 25 lipca 2003 r. umorzył postępowanie w sprawie uznając, że brak jest jakichkolwiek podstaw do odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego.

Kasację od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego wniósł pokrzywdzony i dowodząc, że radca prawny naruszył przepisy o wykonywaniu zawodu radcy prawnego, wniósł o uznanie zaskarżonego orzeczenia za „nieprawidłowe” i jednocześnie „zatwierdzenie” orzeczenia sądu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy po wysłuchaniu Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego wnoszącego o oddalenie kasacji, zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 62⁶ cyt. ustawy o radcach prawnych do rozpoznania kasacji od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania karnego o kasacji, z wyłączeniem art. 526 § 2 oraz art. 530 § 2 i 3. Oznacza to między innymi, że Sąd Najwyższy rozpoznając kasację stosuje odpowiednio również art. 536 k.p.k. Kierując się treścią powołanego przepisu sąd kasacyjny jest obowiązany zbadać, czy nie zachodzą wypadki określone w art. 435, art. 439 i art. 455 k.p.k., nawet wówczas gdy żadna ze stron postępowania kasacyjnego o to nie wnosi. Z analizy akt rozpoznawanej sprawy wynika w sposób oczywisty, że mamy do czynienia z uchybieniem wymienionym w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., bowiem zarówno orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych jak i orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego zostały wydane pomimo braku wniosku uprawnionego rzecznika dyscyplinarnego o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Obowiązek istnienia wniosku uprawnionego podmiotu o wszczęcie postępowania wyjaśniającego wynika wprost z treści art. 68¹ cyt. ustawy o radcach prawnych, który stanowi, że postępowanie dyscyplinarne wszczyna się odpowiednio na wniosek Rzecznika dyscyplinarnego lub Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego. Zasada ta wynika również z treści § 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1984 r. w sprawie zasad i trybu postępowania dyscyplinarnego w stosunku do radców prawnych i aplikantów radcowskich (Dz. U. Nr 27, poz. 138 ze zm.). Tak więc, aby sąd korporacyjny radców prawnych wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie przewinienia dyscyplinarnego członka korporacji niezbędna jest skarga uprawnionego oskarżyciela, którym jest tylko i wyłącznie Rzecznik dyscyplinarny lub Główny Rzecznik Dyscyplinarny.

W tej sytuacji Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych rozpoznając odwołanie pokrzywdzonego od postanowienia Rzecznika

dyscyplinarnego odmawiającego wszczęcia postępowania wyjaśniającego, nie był uprawniony do wszczęcia tego postępowania, a co za tym idzie nie miał również prawa, na tym etapie postępowania, do orzekania o winie, bądź jej braku i ewentualnego orzeczenia kar dyscyplinarnych. Niedopuszczalne jest bowiem wszczęcie z urzędu przez sąd dyscyplinarny postępowania dyscyplinarnego w stosunku do radcy prawnego w wyniku rozpoznania odwołania od postanowienia Rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia tego postępowania (por. postanowienie SN z dnia 7 maja 2002 r., III SZ 13/01, OSNP 2003/15/369). Obowiązkiem tego sądu było rozpoznanie zażalenia pokrzywdzonego i ewentualne utrzymanie w mocy, zmiana bądź uchylenie zaskarżonego orzeczenia. Reasumując należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji orzekając w sprawie bez skargi uprawnionego podmiotu dopuścił się uchybienia, o którym mowa w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., zaś Wyższy Sąd Dyscyplinarny nie dostrzegając tego uchybienia i wypowiadając się co do winy radcy prawnego powielił błędy Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych.

W tej sytuacji, zgodnie z treścią art.17 § 1 pkt 9 k.p.k., mającego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu w sprawach o przewinienia dyscyplinarne radców prawnych (por. § 1 ust. 3 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości), należało uchylić orzeczenia sądów obu instancji i postępowanie dyscyplinarne umorzyć. Zważywszy jednak na fakt, że odwołanie pokrzywdzonego nie zostało dotychczas w sposób zgodny z przepisami prawa rozpoznane, Sąd Najwyższy przekazał sprawę Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okręgowej Izby Radców Prawnych w celu rozpoznania wymienionego środka zaskarżenia.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.